

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Васильченко В'ячеслав Миколайович

_____ 2022 р.
«__» _____

ДИПЛОМНА РОБОТА

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

РОЗРОБКА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЖУРНАЛУ

«ДИПЛОМАТІЯ БЕЗ КОРДОНІВ»

Виконавець: Харчук Світлана Леонідівна _____

Керівник: канд. філол. наук, доц. _____

Назаренко Галина Іванівна _____

Нормоконтролер: канд. пед. наук _____

Остапчук Світлана Сергіївна _____

Київ - 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ДИПЛОМАТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	8
1.1. Українська періодична преса 20-х років минулого століття – перші паростки національної періодики, спрямованої на розвиток публічної дипломатії.....	8
1.2. Роль друкованих українських зарубіжних видань в утвердженні української спільноти у світі.....	17
1.3. Дипломатична журнальна преса незалежної України як засіб популяризації позитивного іміджу держави на міжнародній арені.....	20
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ІЛЮСТРОВАНОГО ЖУРНАЛУ «ДИПЛОМАТІЯ БЕЗ КОРДОНІВ».....	27
2.1. Мета та ідея створення журналу, структура видання.....	27
2.2.Формування образу журналу як культурно-просвітницького проекту.....	30
2.3. Тематичне наповнення та дизайн журналу.....	34
2.4. Цільова аудиторія видання та способи його просування.....	36
Висновки до розділу 2.....	39
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45

Перелік скорочень та умовних позначень

ДП «ГДП»	- «Державне підприємство» генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв
ЗУНР	- Західноукраїнська Народна Республіка
НДМ	- Надзвичайна дипломатична місія
УНР	- Українська Народна Республіка
УПБ	- Українське пресове бюро

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Засоби масової інформації, зокрема журнали, відіграють дуже важливу роль у формуванні позитивного іміджу країни та слугують додатковим каналом комунікації для офіційних представників держави. Публічна дипломатія – це цілеспрямована міжнародна діяльність держави через підконтрольні їй або фінансовані нею установи та організації з метою здійснення інформаційного впливу на думку і поведінку населення зарубіжних країн у контексті її зовнішньополітичних національних інтересів. Це комплекс зусиль великої кількості державних інституцій та індивідуальних амбасадорів (посланців) з комунікації та просування позитивного іміджу України за кордоном.

Нині в Україні видається декілька журналів, тематична спрямованість яких пов'язана з висвітленням питань зовнішньої політики України. Зокрема, науково-публіцистичний журнал «Зовнішні справи», який виходить з січня 2009 року, головне завдання якого є висвітлення питань зовнішньої політики України. Попередником журналу «Зовнішні справи» був журнал «Політика і час», який виходив з червня 1994 року. Успішно реалізується проєкт «Територія Крим» з грудня 2016 року. Метою цього проєкту є донесення до іноземного читача неупередженої картини подій на окупованому півострові Крим. Журнал «Fashion of Diplomacy» («Модна дипломатія») з'явився у червні 2017 року. Тематичним спрямуванням цього часопису є висвітлення зовнішньополітичної діяльності українських відомств та іноземних представництв на території України.

Ще одним виданням на тему дипломатії став журнал «Київ дипломатичний», який вийшов з друку та почав надходити передплатникам у лютому 2018 року. Часопис, ілюстрований авторськими фотографіями, в короткому інформаційному стилі розповідає про життя дипломатів, які працюють

в Україні та за кордоном, висвітлює теми міжнародної політики, дипломатії, економіки, бізнесу та культури.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що журнали нині є досить популярним і впливовим засобом подачі інформації, але жодне з видань на дипломатичну тематику, що виходять в Україні, не висвітлює приватне життя іноземних дипломатів, працівників дипломатичних установ, співробітників іноземних представництв та їх сімей в Україні.

На наш погляд, кількість і якість дипломатичних видань в Україні катастрофічно низька, що суперечить комунікаційній стратегії публічної дипломатії, просуванню інтересів України в світі. Тому абсолютно необхідним вважаємо створення та розвиток нових часописів, що спеціалізуються на висвітленні подій із життя представників дипломатичних служб, а також будуть знайомити їх з великою історичною і культурною спадщиною нашої країни.

Мета дослідження – аналіз особливостей висвітлення діяльності дипломатичних служб в українській пресі та розробка власного проекту журналу, присвяченого діяльності іноземних дипломатичних представництв, акредитованих в Україні.

Визначена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Дослідити історію виникнення та розповсюдження українських друкованих видань в першій половині ХХ століття, які стали першими паростками національної періодики, спрямованої на легітимізацію державницьких прагнень українців на міжнародній арені; висвітлення історичних традицій державотворення в Україні, етнонаціональної ідентичності та культурної самобутності українців.

2. Окреслити значення та роль друкованих видань української діаспори як одного з засобів публічної дипломатії, у роз'ясненні іноземцям історії українців, окремої від історії Росії та їх державницьких домагань, знайомство з культурою, літературою та традиціями українців.

3. Виокремити переваги та недоліки подачі інформації про діяльність дипломатичних представництв через журнальне видання.

4. Здійснити розробку журналу «Дипломатія без кордонів», присвяченого діяльності дипломатичних та іноземних представництв в Україні.

Об'єкт дослідження – українська дипломатична преса та її вплив на розвиток публічної дипломатії.

Предмет дослідження – розробка журналу «Дипломатія без кордонів», присвяченого діяльності державних інституцій та індивідуальних амбасадорів, спрямованих на формування позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Методи дослідження. Під час виконання роботи були використані загальнонаукові (емпіричні та теоретичні) і спеціальні методи дослідження процесів і явищ у їх взаємозв'язку та розвитку. Аналітичний метод – для узагальнення даних; порівняльно-історичний – для характеристики розвитку дипломатичної преси на теренах України. Також застосовано методи добору та систематизації матеріалу, класифікації, спостереження і порівняння.

Наукова новизна визначається, насамперед, викладом власного бачення та вирішення поставлених завдань, а також розробкою журналу, присвяченого висвітленню діяльності іноземних дипломатів і співробітників, акредитованих в Україні дипломатичних представництв; виокремленням аспектів подання інформації про історію і культуру України, висвітлення мистецьких та культурних заходів на сторінках журналу; детальним аналізом практики створення дипломатичного журнального видання.

Практичне значення полягає в тому, що результати дослідження, проведеного в дипломній роботі, можна використати під час створення друкованих видань на схожу тематику. Також окремі теоретичні результати можуть доповнити інформаційну базу щодо спеціалізованих друкованих видань. Можливе і використання даних дослідження під час проведення лекційних і практичних занять із різних дисциплін журналістики.

Апробація результатів дослідження. Зміст і результати дослідження висвітлювалися у виступі на Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук», яка проходила у м. Мелітополь 24 листопада 2021 року на кафедрі

суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Публікації. Основні положення дипломної роботи було викладено в публікації:

Харчук С. Л. Дипломатична журнальна преса України як засіб популяризації позитивного іміджу держави на міжнародній арені. // Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук: збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мелітополь, 24 листопада 2021 р.) / ТДАТУ: ред. кол. Ломейко О. П., Єременко О. А., Михайлов В. В [та ін.]. Частина 2. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2021. С. 456-459.

URL:http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/zbirnyk-materialiv_chastyna-2.pdf (дата звернення: 24.01.2022).

Структура й обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 2 розділів (7 підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків і списку використаних джерел (32). Загальний обсяг роботи становить 48 сторінок, основний текст викладено на 41 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ДИПЛОМАТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

1.1. Українська періодична преса 20-х років минулого століття – перші паростки національної періодики, спрямованої на розвиток публічної дипломатії

Друковані засоби масової інформації та видавнича діяльність мали великий вплив на формування світогляду європейської спільноти щодо державотворчого процесу українців та співпрацю українських і західноєвропейських «лідерів думок» у різних сферах життєдіяльності: дипломатичній, політичній, фінансовій – упродовж періоду національно-визвольних змагань (1917-1923 рр).

Вагомим, незамінним та унікальним джерелом відомостей із цієї проблематики є українська періодична преса, яка виходила англійською, французькою та німецькою мовами і сприяла комунікації українських та європейських дипломатів, політиків, фінансистів, економістів, журналістів, публіцистів та митців, що дає змогу простежити зародження і проаналізувати розвиток співпраці українців та західноєвропейських народів.

Споглядаючи у минуле, можна зауважити, що чинник української англійської преси відіграв суттєву роль у розвитку відносин українців та європейців, адже англійська та французька мови були комунікативним інструментом дипломатії, фінансово-економічних відносин та міжкультурного діалогу в Європі в першій чверті ХХ століття.

Аналіз цієї періодики засвідчує історичну послідовність прагнень українців до євроінтеграції та дає додаткові аргументи прихильникам європейської ідентичності України, мінімізуючи, а часто й нівелюючи доводи їхніх опонентів щодо історичних традицій розвитку нашої держави [11, с. 19].

Систематизація українських періодичних видань дипломатичного спрямування початку ХХ століття у географічній та хронологічній послідовності має ось такий вигляд:

Великобританія: «The Ukraine» (Лондон, 1919-1920), «Communications of the East Galician Press Bureau» (Лондон, 1921-1922), «Weekly bulletin of the West Ukrainian (Galician) Press Bureau» (Лондон, 1922-1923);

Франція: «Eastern Europe» (Париж, 1919-1920);

Данія: «Bulletins from the Ukrainian Press-Bureau» (Копенгаген, 1919);

Швейцарія: «The Herald» (Женева, 1919-1922).

Можна зробити висновок, що завдяки мові міжнародного спілкування, якою уже на той час виступала англійська, європейська спільнота мала можливість дізнаватись про основні події, які відбувалися в Україні [7, с. 71-74].

Одним із перших українських друкованих видань в Європі став англійськомовний інформаційний бюлетень Українського пресового бюро (далі – УПБ) Надзвичайної дипломатичної місії (далі – НДМ) Української Народної Республіки (далі – УНР) у Копенгагені – «*Bulletins from the Ukrainian Press-Bureau*». Перший номер цього видання датовано 15 квітня 1919 року, а останній (10-й) номер вийшов 10 серпня 1919 року. Варто зауважити, що контент бюлетеня дублювався данською мовою і паралельно виходив під назвою «*Bulletiner fra det Ukrainske Presburo*». Фактично у Данії українська пропаганда мала режим найбільшого сприяння, тому що офіційна влада цієї країни всіляко сприяла й заохочувала інформаційно-пропагандистську діяльність українських видавців [14, с. 127-130].

Виходу у світ бюлетеня найбільше посприяв Максим Григорович Гехтер, очільник УПБ при НДМ УНР у Данії, він же за сумісництвом виконував функції головного редактора видання. Пріоритетом у роботі редакції було висвітлення зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності уряду УНР, зокрема зовнішніх зносин з ключовими західноєвропейськими державами, діяльності спеціальних українських дипломатичних та торгово-економічних місій у різних європейських країнах, перебування місій іноземних держав в Україні та

дипломатичної діяльності представників УНР та ЗУНР (Західноукраїнська Народна Республіка) на міжнародній арені, зокрема на Паризькій мирній конференції [8].

У цьому контексті на сторінках видання оприлюднювалися офіційні дипломатичні документи. Велике значення редакція надавала друку матеріалів з діяльності закордонних українських громадських організацій, спрямованій на підтримку незалежності та територіальної цілісності УНР і ЗУНР. Суттєве місце у виданні відводилося висвітленню економічного розвитку України, зокрема, подавався історичний екскурс, аналізувався тогочасний стан та прогнозувалися перспективи української економіки.

Після завершення Першої світової війни Велика Британія стає все більш впливовою країною в розв'язанні проблем міжнародного характеру. Тому не випадково керівництво Української Народної Республіки робило відчайдушні спроби для того, щоб чим скоріше встановити з цією країною дипломатичні відносини. За архівними даними, перший список посланців УНР у Лондоні складався з 11 осіб на чолі з головою місії Миколою Стаховським, лікар за фахом, видавець і дипломат виконував функції і головного редактора [17, с. 16-29].

Двома основними завданнями місії було закликати британський уряд визнати Українську республіку та надати інформацію про стан справ в Україні. Місія також звернулася з проханням про моральну підтримку України в її боротьбі з радянськими військами та прагнула налагодити комерційні відносини між Україною та Великобританією [30].

Невдовзі після прибуття до Лондона місія створила Українське прес-бюро, яке видавало щотижневий англomовний бюлетень під назвою: «**The Ukraine: Weekly Bulletin**». Дебютний номер цього друкованого видання вийшов у світ 5 липня 1919 р., а останній (№ 35) – 28 лютого 1920 р. Редакція видання знаходилася в Лондоні (Рис.1.1.).

Рис.1.1. Сторінка першого випуску The Ukraine (Лондон, 1919 р.)

Мета видавців бюлетеня полягала у наданні громадськості Великобританії достовірної інформації, щодо подій, які відбувалися в Україні. Редакційна політика впродовж усього часу існування видання була зорієнтована на здійснення низки завдань, що були зумовлені специфікою романо-германськомовної періодики українських пресових бюро Європи [4, с. 104-119]. Її головним завданням було оперативне інформування західноєвропейської громадськості про хроніку суспільно-політичних, соціально-економічних і торговельно-економічних процесів у тогочасній Україні. Так, аналізуючи контент «The Ukraine», можна ідентифікувати низку ключових тематичних векторів.

Перший – це оприлюднення офіційних документів, зокрема дипломатичних: заяв, нот щодо засудження дій інтервентів у Наддніпрянській Україні та Галичині, декларацій і дипломатичних комюніке, присвячених перебігу

багатосторонніх переговорів та результатам Паризької мирної конференції 1919-1920 рр, листів-звернень щодо українського питання, маніфестів та прокламацій Директорії УНР під проводом С. Петлюри [31].

В бюлетені “The Ukraine” уміщено два рідкісні на сьогодні історичні документи, які засвідчують відчайдушні спроби керівників УНР у критичний момент Української революції просити у світової спільноти захисту від агресивного і переважаючого в силі ворога. Йдеться про повні тексти Ноти голови української делегації на Паризькій мирній конференції в червні 1919 року та Декларації представників країн колишньої Російської імперії [19, с. 6-7].

Із офіційних документів у виданні, наприклад, опубліковано балансовий звіт про виконання бюджету УНР за 1919 рік. У бюлетені іноді друкувалася офіційна інформація про кадрові ротації в уряді та роботу різних органів влади УНР.

Другим пріоритетним напрямком у роботі редакції було оперативне інформування про діяльність української спеціальної дипломатичної делегації в Лондоні та дипломатичних місій УНР у різних країнах Європи, спрямовану на визнання незалежності УНР країнами Європи, встановлення дипломатичних відносин між Україною та Великобританією.

На сторінках бюлетеня публікувалися листи, звернення українських та іноземних організацій, щодо визнання української незалежності на міжнародній арені та відстоювання українських національних інтересів, а також листи, звернення, звіти про виступи різних дипломатів, західноєвропейських державних та громадських діячів, зокрема літературознавця Георга Брандеса, які висловлювали моральну підтримку українцям.

Редакція вела активну пропаганду українських національних аспірацій на міжнародній арені, не тільки інформуючи європейську громадськість про стан справ в Україні й публікуючи офіційні повідомлення, а й коментуючи висловлювання провідних державних діячів Заходу, щодо українського питання. В окремих матеріалах обґрунтовувалися суверенітет України та її територіальна цілісність, відстоювалась ідея міжнародного визнання УНР та Галичини

головними геополітичними суб'єктами в Європі [4, с. 39]. Багато уваги редакція приділяла налагодженню відносин між Україною та Польщею і Румунією.

На сторінках видання друкувалася оперативна хроніка подій в Україні, зокрема, інформувалося про перебіг війни між Армією УНР під керівництвом С. Петлюри та більшовицькими військами на Наддніпрянщині. У низці матеріалів висвітлювалися окупація певних регіонів Наддніпрянської України Добровольчою армією генерала А. Денікіна і конфлікт між військами С. Петлюри та денікінцями на інших територіях держави. У деяких статтях аналізувалися перспективи українсько-російських стосунків [3, с. 206-237].

З метою популяризації України на міжнародному рівні, на сторінках бюлетеня друкувалися матеріали пізнавального змісту про Україну та статті на історичну тематику. Наявність у цьому виданні рубрики «Erratum» (виправлення друкарських помилок та неточностей у поданні інформації) може свідчити про прагнення редакції підтримувати репутацію видання як достовірного, респектабельного джерела інформації та її орієнтацію на найвищі стандарти, еталони британської журналістики, зокрема якісної преси [20, с. 80-81].

Варто зауважити, що в бюлетені «The Ukraine» регулярно публікувалася етнографічна карта Української Держави доби Гетьманату П. Скоропадського. Це робилося свідомо, цілеспрямовано з наочною метою обґрунтування ідеї української державності, права українського народу на самовизначення на всіх його етнічних територіях у власній національній демократичній державі.

На початку 1920 р. місія ухвалила рішення видавати бюлетень двічі на тиждень, однак ці плани не здійснилися. Через фінансові труднощі спеціальна дипломатична місія УНР у Великобританії вимушено припинила функціонування УПБ. [21, с. 40-64].

Естафету української англомовної пресовидавничої діяльності у Сполученому Королівстві продовжило Східногалицьке пресове бюро, створене при Дипломатичній місії ЗУНР у Лондоні, очолюваній І. Петрушевичем [4, с. 117]. Ця структура видавала машинописні комунікати під назвою «**Communication of the East Galician Press Bureau**».

Перший випуск цього інформаційного бюлетеня датовано 13 вересня 1921 р., а останній наявний – 25 жовтня 1922 р. Редактором цього друкованого видання був С. Витвицький. Мета пресового бюлетеня полягала у всебічному, вичерпному інформуванні британського істеблішменту про події у Східній Галичині. Цільовою аудиторією видання були представники дипломатичного корпусу, преси та урядових кіл Великобританії.

Вірогідно, що «Communication of the East Galician Press Bureau» наприкінці 1922 р. трансформувався у щотижневий машинописний бюлетень «**Weekly bulletin of the West Ukrainian (Galician) Press Bureau**». Перший номер цього видання вийшов приблизно наприкінці листопада – на початку грудня 1922 р., а останній номер датовано 23 лютого 1923 р. Редакція та адміністрація Західноукраїнського (Галицького) пресового бюро знаходилися у Лондоні [2, с. 50].

На сторінках інформаційного бюлетеня оприлюднювалися здебільшого оперативні повідомлення, друкувалися замітки про тогочасну хроніку подій у Східній Галичині 1923 р.: каральні операції польської адміністрації проти місцевого українського населення, політику «колонізації» галицьких земель польськими поселенцями, судові процеси проти національно свідомих українських діячів культури, освіти та науки і т. ін.

У виданні містилися витяги із публікацій української та польської преси Львова («Громадський Вістник», «Kurjer Lwowski») про проблеми вибору віросповідання у Польщі загалом та Галичині зокрема [14, с. 91-97].

Помітне місце на сторінках бюлетеня відводилося матеріалам, що висвітлювали громадсько-політичну та культурно-просвітницьку діяльність Дипломатичної місії ЗУНР у Лондоні [4, с. 42-43].

Елітарна українська англomовна преса Європи початку двадцятих років минулого століття представлена двома виданнями – журналами «**Eastern Europe**» (Париж, 1919-1920) та «**The Herald**» (Женева, 1919-1922). Журнал «Eastern Europe: For the defence of the new Eastern Republics» був створений з ініціативи членів Комітету незалежної України. Перший номер цього видання

побачив світ 1 вересня 1919 р., а останній (9/10-й) – 16 січня 1920 р. Часопис виходив із періодичністю два рази на місяць. Головним редактором журналу був Ф. Я. Савченко. До редакційного комітету належали М. Грушевський (голова), Д. Ісаєвич, М. Лозинський, П. Тирса. Редакція журналу знаходилась у Парижі. Варто відзначити, що журнал видавався також французькою мовою під назвою «L'Europe Orientale» (Париж, 1919-1920). Закономірно і логічно, що франкомовна версія часопису була зорієнтована на франкомовну читацьку аудиторію Європи, англomовна – на читачів у США та Великобританії [16, с. 698-709].

У цьому контексті відзначимо, що фінансування видання журналу здійснювалося переважно пожертвами українських меценатів у США та субсидіями Міністерства закордонних справ Директорії УНР. Активне організаційне та фінансове сприяння часопису надавали також Надзвичайна дипломатична місія УНР у Франції й Українська національна рада в Парижі. [10, с. 117-136].

Редакція намагалась за допомогою цих двох видань (одне – французьке, інше – англійське) пояснити звичаї, історичні традиції, дух, прагнення, інституції, природне багатство країн і народів, які щойно долучились до свободи і які ще борються з найбільшими загрозами. Квінтесенцією резонансних суспільно-політичних виступів різних авторів було утвердження права на національне самовизначення різних народів – українського, азербайджанського та ін. На сторінках видання публікувалися матеріали, присвячені міжнародній репрезентації поневолених народів колишньої Російської імперії, зокрема на Мирній конференції в Парижі 1919-1920 рр, роз'ясненню та легітимації їхніх державницьких прагнень, передусім українців, білорусів, естонців [8, с. 18].

Помітне місце у журналі займала критика імперіалізму, зокрема російського. Часопис, головним чином, пробував чітко визначити передумови, необхідні для взаєморозуміння між новими республіками та радянською Росією, не лише між урядами, а й між народами. У серії публікацій критикувалися проімперська політика держав – членів Антанти, в контексті підтримки

територіальної цілісності Польщі, Росії та Німеччини, економічна та військова блокада західними союзниками колишніх колоній цих імперій та ігнорування національно-державницьких прагнень українського й інших східноєвропейських народів [5, с. 100].

З метою популяризації східноєвропейської проблематики в англomовному світі у журналі публікувалися пізнавальні статті про історію національно-визвольних змагань, державотворчість та політичні процеси в Україні. У виданні публікувалися огляди системи та структури освіти в Україні.

Змістово-тематичне наповнення журналу характеризують такі рубрики, як: «Documents» (офіційні урядові та дипломатичні документи: ноти, декларації, прокламації, звернення, накази), «News items» (оперативні повідомлення, хронікальні замітки про актуальні, резонансні події у Східноєвропейському регіоні, зокрема в Україні), «Chronicle» (офіційна хроніка подій), «Press Review» (огляди західноєвропейської преси, зокрема французької). Із часописом активно співпрацювали журналісти та громадські діячі українського походження, серед яких Д. Донцов, М. Кушнір, А. Хомик, С. Шелухин, а також іноземці Ж. Броше, А. Мекер, Г. де Монбранд, А. Намітокофф [18, с. 139-149].

Припинення видавання журналу було спричинене низкою факторів: невизнання де-юре незалежності та суверенітету УНР на Паризькій мирній конференції, недофінансування та переїзд Комітету незалежної України з Парижа до Праги.

Окрім двох журналів Комітету незалежної України в Парижі – англійською та французькою мовами, видавнича кампанія українців у столиці Франції полягала й у випуску для західноєвропейської громадськості двох серійних видань пізнавального змісту також англійською та французькою мовами: «**The Ukrainian Problems**» і «**Les Questions Ukrainiennes**» [6, с. 88-119].

Отже, варто зауважити, що функціонування української англomовної та франкомовної дипломатичної періодики у Європі 1919-1923 рр. відіграло суттєву роль у популяризації національно-визвольних змагань українців у європейському регіоні, об'єктивному та всебічному висвітленні суспільно-

політичної, фінансово-економічної та воєнно-політичної ситуації в тогочасній Україні, легітимізації державницьких прагнень українців на міжнародній арені, висвітленні історичних традицій державотворення в Україні, етнонаціональної ідентичності та культурної самобутності українців, економічного потенціалу України і торгово-економічних зисків для Заходу від створення української держави. А також ці видання стали першими паростками національної періодики, спрямованої на розвиток публічної дипломатії [12, с. 115-121].

1.2. Роль друкованих українських зарубіжних видань в утвердженні української спільноти у світі

Цікавою сторінкою у вивченні історії розвитку та функціонування української преси може стати її періодика на території Великої Британії, де з 1919 до 2000 року зафіксовано понад 170 газет, журналів, бюлетенів, альманахів, що вийшли у світ українською та англійською мовами.

За час існування української періодики у Великій Британії з'являлося чимало бюлетенів, інформаційних і зв'язкових листків, різних комунікатів, чиїм основним призначенням була справа безпосередньої інформації про ті чи інші важливі події, повідомлення про організаційні заходи, з'їзди, конференції, зустрічі, свята, обговорення звітів, планів, завдань тощо [9, с. 334].

Ця група суто комунікативних видань є найчисленнішою – понад 25 назв, до того ж і найбільш представницькою у географічному плані, бо спілкування за допомогою друкованого слова у Ноттінгемі, Едінбурзі, Галіфаксі, Ковентрі, Брадфорді та інших місцевостях було досить важливою сполучною ланкою у духовно-релігійному, громадському та організаційному житті української діаспори. Умовно, цю групу видань, які складно назвати газетами у повному розумінні, а радше "листочками" на одну чи кілька сторінок, можна класифікувати за певним тематично-типологічним призначенням.

Передусім це бюлетені різних інформаційних служб чи бюро. Сюди належать, зокрема, тижневий бюлетень "The Ukraine" (Лондон, 1919), англomовний "Бюлетень" Українського бюро (Лондон, 1931-1936), "Ukrainian

Bulletin" Української національної інформаційної служби (Лондон, 1939-1941), "Український бюлетень" (Лондон, 1945), "Бюлетень Українського бюро" (Лондон, 1949), "Bulletin" Центрального координаційного комітету організації допомоги біженцям (Лондон, 1954), місячний бюлетень Української інформаційної служби "Ukrainian Press Service" (Лондон, 1949), що пізніше змінив назву на "Ukrainian Information Service" (Лондон, 1950-1954) та ін.

До цієї тематичної групи тяжіють прес-релізи, огляди чи дайджести преси, підготовлені українськими пресовими агенціями в останні десятиліття й видрукувані англійською мовою. Це, наприклад: "Ukrainian Press Agency" (Лондон, 1987-1990), двотижневик "Ukrainian Reporter" (Лондон, 1991-1992), "Ukraine Business Review" (Лондон, 1992), кварталник "Soviet Ukrainian Affairs" (Норхолт, 1987-1989), "In Ukraine" (Лондон, 1992-1994), "Business Opportunities Ukraine" (Лондон; Київ, 1994) тощо. Ці видання розраховані головним чином на ознайомлення іншомовного читача з українськими проблемами, економічним, політичним, культурним становищем [27].

Розглянемо журнал "The Ukrainian Review" (Рис. 1.2.). Це англomовний часопис українців, що виходив у Лондоні в другій половині ХХ ст., упродовж майже 40 років і призначався для іноземного читача [1, с. 11].

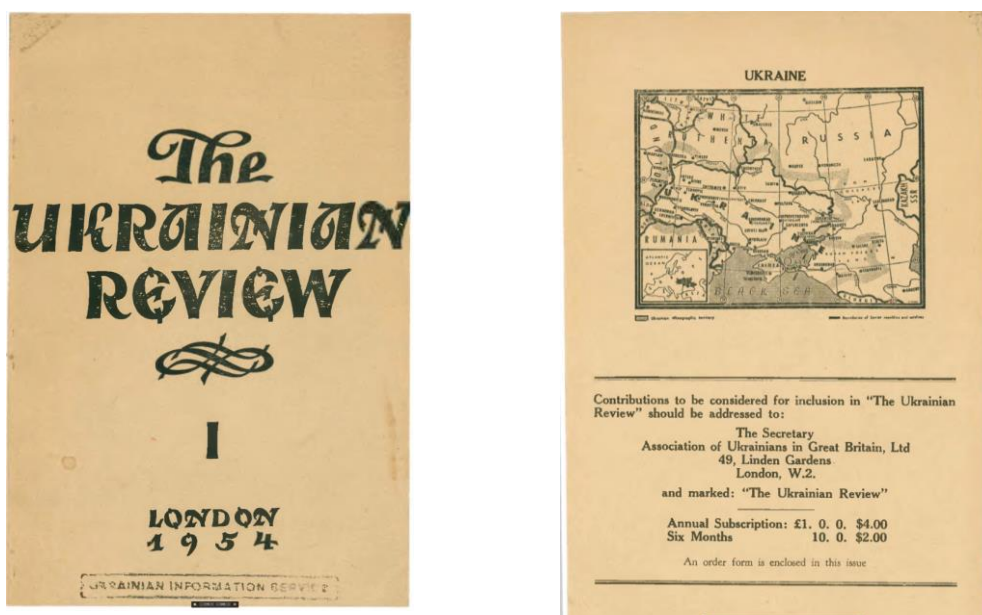

Рис. 1.2. Обкладинка та остання сторінка журналу «The Ukrainian Review» (1954 р.)

Засновниками видання “The Ukrainian Review” стали: Союз Українців у Великій Британії, Ліга Визволення України в Канаді та Організація Оборони Чотирьох Свобід України в США. Першими редакторами були – Володимир Державін і Василь Орлецький, з 1965 – Слава Стецько [32].

Виокремлюються три головні причини заснування українцями такого журналу в Лондоні:

- зламати стереотип сприйняття світом Східної Європи крізь призму Російської імперії;
- актуалізувати нерозв’язане після поразки Української революції 1917–1921 років українське питання;
- розширити з числа іноземних політиків і парламентарів коло нових симпатиків відродження України як самостійної держави.

Головним у редакційній політиці журналу проголошувалося: бути авторитетним джерелом відомостей про становище українців під окупацією Росії, роз’яснення іноземцям історії українців, окремої від історії Росії, та їх державницьких домагань, знайомство з культурою, літературою та традиціями українців.

Щодо тиражної політики журналу, зауважимо, що упродовж 38 років існування максимальний наклад становив 1500 примірників, мінімальний – 950 примірників. Половина з такої кількості складала передплатники, інша половина розповсюджувалася безкоштовно. Журнал поширювався, згідно зі складеним адресарем, до бібліотек, наукових інституцій, редакцій газет, політичних партій, університетів, коледжів та шкіл, а також окремим політикам, ученим, журналістам, парламентарям у більшість країн Західної Європи, Америки та Азії. В аналізі фінансових засад наголошується, що збитки від видання журналу покривалися винятково на пожертви українців [15, с. 36-77].

Крім Великої Британії друковані видання українською мовою видавалися і в інших європейських країнах, таких як Франція, Італія, Німеччина, Бельгія, – там, де проживали українці, які в пошуках кращої долі були змушені залишити свою Батьківщину. Журнал припинив вихід у світ в 1999 році [28].

Отже, основною метою часописів, що видавалися українською діаспорою в Європі, США і Канаді, було інформувати емігрантів про події в Україні, підтримувати зв'язок зі своєю етнічною батьківщиною. Проте водночас виникла потреба інформувати англомовне населення про найважливіші етапи становлення у житті діаспори, контактувати з тим середовищем, частиною якого вони стали. Отже, природною видається поява двомовних часописів українською та англійською мовами. Засновники таких видань мусили досконало володіти не лише своєю мовою, її лексичним та фразеологічним фондами, а й опанувати мову чужого, в цьому разі, англомовного народу.

Важливість впливу і ролі засобів масової інформації, зокрема преси, на утвердження держави Україна й української спільноти у світі, важко переоцінити, і вони залишаються актуальним ще з часів перших еміграційних процесів і дотепер. Зумовлені вони кардинальними змінами у громадсько-політичному житті України та реакцією на неї етнічної спільноти у США і Канаді та європейських країнах. Саме друковане слово допомагало українській діаспорі зберігати відчуття причетності до важливих історичних подій і сформуванню етнічну спільноту поза межами України.

1.3. Дипломатична журнальна преса незалежної України як засіб популяризації позитивного іміджу держави на міжнародній арені

Після здобуття Україною державної незалежності перед засобами масової інформації, зокрема і перед тими, що висвітлюють діяльність дипломатичних відомств, постало завдання – зорієнтувати міжнародних партнерів на ситуацію в Україні й допомогти у пошуку та виборі різноманітних сфер співпраці.

За часів незалежної України першим українським періодичним друкованим виданням про перспективи розвитку міжнародних відносин став суспільно-політичний журнал «Політика і час», який побачив світ у 1994 році. Його засновником стало Міністерство закордонних справ України. Тематична спрямованість журналу була пов'язана із висвітленням діяльності дипломатичної служби України, аналізом сучасних тенденцій та актуальних проблем

міжнародних відносин і міжнародного права, аналізом здобутків та проблемних моментів у діяльності дипломатичної служби, поширенням інформації про видатних дипломатів.

Згодом, а саме у січні 2009 року, з'являється правонаступник видання «Політика і час» – науково-публіцистичний журнал «Зовнішні справи», засновником якого стає громадська спілка «Редакція журналу «Зовнішні справи» та ТОВ «Наукові журнали». Головне завдання цього часопису полягає у висвітленні питань зовнішньої політики України, зовнішньоекономічних зав'язків, проблем розвитку міжнародних відносин і світової економіки, суспільно-політичного і духовного життя України, її діяльності в міжнародних організаціях. Формат цього журналу – це спроба зробити зовнішню політику справою експертів, науковців і всіх тих, хто нею цікавиться, донести нестандартні наукові ідеї до широкого кола читачів. На сторінках видання висвітлюється історія української дипломатії з моменту її зародження за часів Богдана Хмельницького і до сьогодні, досвід і практика діяльності дипломатичної служби незалежної України та зовнішня політика іноземних держав, сучасні тенденції та актуальні проблеми міжнародних відносин і міжнародного права [23].

Проект «Територія Крим», що виходить з грудня 2016 року, – щомісячний інформаційно-аналітичний журнал, метою якого є донесення до іноземного читача неупередженої картини подій на окупованому півострові Крим. Журнал «Територія Крим» став ще однією дипломатичною зброєю України проти окупації півострова, завдяки якій кримська тема постійно знаходиться на міжнародному порядку денному. Журнал подає огляд подій мілітаризації, переміщення населення, пропаганди, правопорушень, які наразі панують у Криму. Наклад щомісячного журналу, який видається на кошти, виділені з державного бюджету, – п'ять тисяч примірників. Цільова аудиторія видання – переважно іноземний читач: дипломати, експерти, громадські діячі. Журнал видається українською, російською та англійською мовами [29].

Ще одним друкованим засобом масової інформації у цьому спеціалізованому тематичному сегменті став міжнародний дипломатичний журнал «Fashion of Diplomacy» («Модна дипломатія»), який з'являється у червні 2017 року. Засновником його виступило ТОВ «Народна Дипломатія». Журнал, як і попередні видання, популяризує Україну в світі та просуває її інтереси у світовому інформаційному просторі. Тематичним спрямуванням цього часопису є висвітлення зовнішньополітичної діяльності українських відомств та іноземних представництв на території України, а також доступне й оперативне інформування про найважливіші події, здобутки та прагнення Української держави. Розповсюдження журналу відбувається шляхом розсилки на адреси української діаспори в інших країнах, до дипломатичних представництв України за кордоном та дипломатичних представництв іноземних держав, акредитованих в Україні, а також в рітейл мережах Мегамаркет та Le Silpo [24].

Часопис «Київ дипломатичний», перший номер якого вийшов з друку у лютому 2018 року, видається накладом п'ять тисяч примірників з періодичністю 10 разів на рік. Повнокольорове ділове видання, видається двома мовами – українською та англійською, та в короткому інформаційному стилі, ілюстрованому авторськими фотографіями, розповідає про розмаїття життя дипломатів, які працюють в Україні та за кордоном, висвітлює теми міжнародної політики, дипломатії, економіки, бізнесу та культури.

Цільова аудиторія видання:

- дипломати, працівники посольств, консульських установ;
- власники бізнесу;
- керівники підприємств та торгових марок України;
- представники органів державного управління, експертного співтовариства;
- громадські діячі, а також люди з активної життєвої позицією.

Розповсюдження журналу «Київ дипломатичний»:

- дипломатичні представництва іноземних держав, акредитовані в Україні;
- дипломатичні представництва України за кордоном;

- представництва українських діаспор за кордоном;
- на міжнародних конференціях, бізнес та інвестиційних форумах, інших міжнародних економічних заходах;
- міжнародні аеропорти «Бориспіль» та «Київ» (VIP-зал, Бізнес-зали);
- стійки в елітних клубах, фітнес центрах.

Журнал «Київ дипломатичний» є комерційним проектом, тому частина тиражу реалізується через редакційну підписку, точки торгівлі пресою та книжковою продукцією, а також через книжковий кіоск у Верховній Раді.

Завдання часопису «Київ дипломатичний» – всебічно популяризувати культуру різних народів, беручи участь в організації художніх та фотовиставок, тематичних вечорів, кінофестивалів, семінарів з туризму, спортивних турнірів, концертних програм з виконавцями світового рівня. Виступаючи медіаспонсором бізнес-форумів, правових семінарів та міжнародних виставок, сприяти розвитку економічного вектора взаємин між країнами.

Поширюючи офіційні заяви керівництва України в рубриці «Офіційно/Official», журнал нагадує, що є частиною нашої держави. Поділитись особистим поглядом на міждержавні стосунки, дати коментар актуальним подіям, висловити офіційну позицію держави редакція журналу запрошує керівників дипломатичних представництв на сторінках рубрики «Персона/Personality». Найголовніші та найцікавіші події у дипломатичному житті знаходять своє відображення у «Дипломатичних подіях/Diplomatic events».

Експертну оцінку соціально-політичного, економічного та культурного життя, сповненого подіями, можна прочитати в рубриці «Аналітика/Analytics». Міжнародна співпраця у всіх галузях, добросусідські відносини є необхідною умовою для розвитку будь-якої країни. Саме тому знакові події у сфері взаємовигідного співробітництва, міжнародного партнерства знаходять своє відображення у рубриці «Співпраця/Cooperation».

У рубриці «Ретроспективи/Retrospective» авторитети, метри дипломатії діляться власним досвідом, власною оцінкою сучасних подій та, навіть, власними життєвими історіями. Матеріали від авторів у рубриці

«Очевидці/Eyewitnesses» написані тільки безпосередніми учасниками подій, або тими, хто бачив події на власні очі. Фактично, це ті люди, які творили і творять сучасну історію.

Важко пізнати світ, залишаючись на тому самому місці. І не можна зрозуміти країну тільки з вікна екскурсійного автобуса. У рубриці «Шляхи Робінзона/Robinson's Ways» власними враженнями, інформацією та досвідом діляться автори, для яких подорожі – невід’ємна частина життя, а навіть найцікавіша розповідь гіда є тільки першим поштовхом у пізнанні історії, культури, звичаїв, традицій країни, у розумінні її душі [24].

Отже, засоби масової інформації, зокрема, журнальні видання, відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу України та слугують додатковим каналом комунікацій для офіційних представників держави на міжнародному рівні. Можемо стверджувати, що названі журнали з певною ефективністю впливають на масову свідомість та створюють орієнтири для розвитку дружніх відносин між країнами. Головне завдання таких видань – здійснення інформаційного впливу у контексті зовнішньополітичних національних інтересів України в світі.

Висновки до розділу 1

Отже, проаналізувавши пресову діяльність УНР, ЗУНР, на початку ХХ століття, видавничу діяльність української діаспори в країнах західного світу майже на протязі 70-ти років, приходимо до висновку, що ця видавнича діяльність мала великий вплив на формування поглядів народів європейських країн та Америки щодо легітимізації державницьких прагнень українців на міжнародній арені, на розуміння історичних традицій державотворення в Україні, етнонаціональної ідентичності та культурної самобутності українців.

З першого дня свого існування як незалежної держави керівництво Української Народної Республіки приділяло велику увагу пресовій діяльності в західноєвропейських країнах у вигляді газет, журналів, бюлетенів, інформаційних і зв’язкових листків, різних комунікатів, головним завданням

яких було висвітлення зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності уряду, зокрема зовнішніх зносин з ключовими західноєвропейськими державами, діяльності спеціальних українських дипломатичних та торгово-економічних місій у різних європейських країнах, зовнішньоекономічній діяльності.

Суттєве місце у цих виданнях відводилося висвітленню економічного розвитку України, зокрема, подавався історичний екскурс, аналізувався тогочасний стан, та прогнозувалися перспективи української економіки.

Крім інформації на політичні, економічні теми та новин з фронтів, велика увага в пресових виданнях, спрямованих на європейського читача, приділялась культурній спадщині українців. Тут друкуються в перекладі на англійську та французьку мови твори Тараса Шевченка, Лесі Українки та інших українських культурних діячів, мета яких познайомити західноєвропейського читача з історією, національними традиціями, та побутом українців.

Це дає нам право стверджувати, що пресова діяльність УНР, ЗУНР та Гетьманату П. Скоропадського на початку минулого століття має всі ознаки публічної дипломатії, хоча такий термін в ті часи і не застосовувався в дипломатичних колах, а з'явився значно пізніше.

Інші цілі і завдання мали друковані видання, які виходили в країнах Західної Європи та Америки майже на протязі 70-ти років з 20-х до 90-х років минулого століття. Це були видання другої та третьої емігрантської хвилі українців, які залишили свою Вітчизну в пошуках кращої долі. Тому головною їхньою метою було інформування емігрантів про події в Україні, підтримка зв'язку зі своєю етнічною Батьківщиною та збереження національної ідентичності.

Друге завдання, яке вирішували ці друковані видання, – задоволення в потребі інформування англомовного населення про найважливіші етапи становлення у житті діаспори, контактувати з тим середовищем, в якому довелось жити емігрантам. Також важливо розуміти, що фінансування видавничої діяльності відбувалося за рахунок власних коштів членів діаспори та на благодійні внески.

Важливість впливу і ролі засобів масової інформації, зокрема преси, на утвердження української спільноти у світі, важко переоцінити, і цей вплив залишається актуальним і дотепер. Саме друковане слово допомагало українській діаспорі зберігати відчуття причетності до важливих історичних подій і сформувати етнічну спільноту поза межами України.

Зовсім інше спрямування отримала дипломатична преса після відновлення незалежності України, головним завданням якої стала побудова діалогу та взаєморозуміння на основі спільної культури, історії українського та європейських народів, висвітлення зовнішньополітичної діяльності українських відомств та іноземних представництв на території України, а також доступне й оперативне інформування про найважливіші події, здобутки та прагнення Української держави, донесення певного політичного рішення, меседжу і його комунікацію з громадськістю іноземних держав.

Засоби масової інформації мають слугувати додатковим каналом комунікацій для офіційних представників держави на міжнародному рівні. Головне завдання публічної дипломатії – покращення сприйняття держави за кордоном, здійснення інформаційного впливу у контексті зовнішньополітичних національних інтересів країни.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА ІЛЮСТРОВАНОГО ЖУРНАЛУ «ДИПЛОМАТІЯ БЕЗ КОРДОНІВ»

2.1. Мета та ідея створення журналу, структура видання

Аналіз друкованих засобів масової інформації, які висвітлюють дипломатичну діяльність нашої держави, проведений у першому розділі цієї роботи, показав, що кількість таких спеціалізованих українських видань невелика: здебільшого це вузьке коло часописів, які зосереджені на проблемах класичної дипломатії. Статті та дослідження, опубліковані в цих виданнях, цікавлять передусім дипломатів і спеціалістів, пов'язаних із міжнародною політикою.

Виняток становлять два видання: це журнали «Модна дипломатія» («Fashion of Diplomacy») та «Київ дипломатичний».

Часопис «Модна дипломатія» популяризує Україну у світі та просуває її інтереси у світовому інформаційному просторі. Головним тематичним спрямуванням цього часопису є висвітлення зовнішньополітичної діяльності українських відомств та іноземних представництв на території України, а також викладання думок і позицій дипломатів, політиків, бізнесменів та громадських діячів про місце й значення України на міжнародній арені.

Публікаціям журналу «Київ дипломатичний» властивий короткий інформаційний стиль. У них ідеться про життя дипломатів, які працюють в Україні та за кордоном, міжнародну політику, дипломатію, економіку, бізнес і культуру. Видання популяризує культуру різних народів, беручи участь в організації художніх і фотографічних виставок, тематичних вечорів, кінофестивалів, семінарів із туризму, концертних програм із виконавцями світового рівня. З огляду на те, що журнал «Київ дипломатичний» насамперед є бізнес-проєктом, він, відіграючи роль медіаспонсора бізнес-форумів, правових

семінарів і міжнародних виставок, сприяє розвитку економічного вектора взаємин та намагається отримати максимальну вигоду від реклами, розміщеної на сторінках видання.

Треба зауважити, що всі ці журнали з певною ефективністю впливають на масову свідомість та створюють орієнтири для розвитку дружніх відносин між країнами, особливо в контексті розвитку культурної дипломатії. Однак жодне з наведених вище видань не висвітлює тему культурного дозвілля іноземних дипломатів, працівників іноземних представництв та їхніх сімей в Україні.

На наш погляд, кількість і якість видань, присвячених саме цій темі, катастрофічно низька, що суперечить комунікаційній стратегії публічної дипломатії у просуванні інтересів України у світі. З огляду на це є слушним і абсолютно необхідним створення й широке розповсюдження нових часописів, які спеціалізуються на висвітленні подій із життя представників іноземних дипломатичних служб, акредитованих в Україні, а також ознайомлюватимуть їх з великою історичною і культурною спадщиною нашої країни.

Таким виданням, що частково заповнить цю інформаційну нішу, має стати щоквартальний ілюстрований журнал «Дипломатія без кордонів». Мета – створити якісне та унікальне видання, яке буде науковим, пізнавальним та корисним і для широкого загалу читачів, і для дипломатів, політиків, науковців, бізнесменів та громадських діячів.

Засновником і видавцем журналу «Дипломатія без кордонів» має стати Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв», видавнича діяльність якого може служити прикладом провадження публічної дипломатії, адже щорічна презентація наукового видання «Україна дипломатична» перетворюється на майданчик для спілкування й обміну думками між представниками дипломатичних кіл, політиками і науковцями.

Щоб зрозуміти, чому видавцем журналу «Дипломатія без кордонів» має стати Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв», потрібно детальніше розглянути його діяльність.

Історія виникнення та становлення ДП «ГДП» збігається з періодом формування дипломатичних відносин незалежної України з іноземними країнами в той час, коли суверенітет нашої держави почали визнавати в усьому світі.

Нині постійні клієнти ДП «ГДП» – це 78 іноземних дипломатичних представництв, генеральні та почесні консульства, представництва міжнародних організацій, а також чимало іноземних фірм, їхні співробітники й члени родин. Незважаючи на те, що основною сферою діяльності ДП «ГДП» є господарська діяльність із забезпечення обслуговування дипломатичних служб та іноземних представництв, підприємство приділяє [26].

Важливим елементом цього впливу має стати щоквартальний журнал «Дипломатія без кордонів», на сторінках якого мають друкуватися інтерв'ю Надзвичайних і Повноважних Послів, науковців та лідерів громадської думки, а також висвітлювати культурні заходи, спортивні змагання за участю представників різних дипломатичних установ, які організовує та проводить ДП «ГДП».

Унікальність цього проекту полягає в тому, що журнал не тільки має надати можливість читачам, серед яких є громадяни іноземних держав, ознайомитися з історією, культурою, побутом та національними традиціями України, а й інформуватиме про можливість особисто брати участь у заходах, які організовує підприємство, стати безпосередньо учасниками культурних та спортивних подій, створюючи історію розвитку культурної дипломатії між Україною та іноземними державами.

Необхідність створення такого видання, як «Дипломатія без кордонів», зумовлено, по-перше тим, що це історична фіксація подій дипломатичного корпусу, а по-друге, необхідністю інформування представників посольств та консульських установ про заходи, які проводить ДП «ГДП» за участю представників дипломатичних установ. Оскільки дипломатичний корпус – це не статична структура, посли і представники дипкорпусу часто змінюються. Приблизно раз на 3–4 роки відбувається ротація дипломатичних кадрів, тому

журнал може бути для новопризначених дипломатів джерелом інформації про діяльність і можливості самого підприємства в сфері обслуговування дипломатичних представництв, а також інформувати про заходи, які організовуються спільно з посольствами.

Журнал «Дипломатія без кордонів» – пізнавальне ілюстроване видання, що складається щонайменше зі 100 сторінок з різноманітними рубриками та великої кількості світлин, на яких зафіксовані всі важливі події, що відбуваються за участю дипломатичних представництв іноземних держав, політиків, науковців, культурних діячів України.

Видання щоквартальне, має друкуватися накладом мінімум 1000 примірників. У межах своєї високої і вкрай важливої місії – популяризування України у світі та зміцнення партнерських відносин між державами в царині культури – журнал «Дипломатія без кордонів» пропонує рубрики «Події», «Культурна дипломатія», «Дипломатичні хроніки», «До витоків історії», «Пізнаємо Україну», «Жіноче обличчя дипломатії», «Спортивна дипломатія» тощо.

Отже, засоби масової інформації, зокрема журнальні видання, відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу України, тому журнал «Дипломатія без кордонів» має стати додатковим каналом комунікацій для офіційних представників держави на міжнародному рівні. Головне завдання видання «Дипломатія без кордонів» – здійснення інформаційного впливу в контексті зовнішньополітичних національних інтересів.

2.2. Формування образу журналу як культурно-просвітницького проекту

Формування образу журналу як культурно-просвітницького проекту – це головне завдання, яке стоїть перед редакцією. Сучасні українські видання дипломатичного спрямування зорієнтовані на проблеми міжнародної політики, взаємовідносини між країнами, економічні та торговельні відносини й

приділяють мало уваги розвитку культурної дипломатії, яка, на думку фахівців, є різновидом публічної дипломатії.

Головне завдання культурної дипломатії полягає в поширенні знань про Україну, її культуру та традиції. Вона передбачає використання різноманітних інструментів культури, мистецтва й освіти для захисту і просування на міжнародній арені національних інтересів України. Отже, редакційна політика журналу «Дипломатія без кордонів» має бути спрямована насамперед на просвітництво й популяризацію України як надійного і стабільного партнера, тому в кожному випуску журналу має бути опубліковано матеріали на тему культурної дипломатії, історичні матеріали, які пов'язані з розвитком національних дипломатичних інституцій, інформацію і статті, що їх надають посольства інших країн, акредитовані в Україні.

Унікальність видання «Дипломатія без кордонів» полягає в тому, що структура ДП «ГДП» як видавця сама по собі унікальна. Майже за тридцять років у підприємства склалися сталі партнерські відносини з багатьма державними установами: Національною академією наук України, Міністерством закордонних справ України, державними архівами, вищими навчальними закладами й безпосередньо з представниками дипкорпусу. Тому журнал має стати об'єднувальним майданчиком для спілкування політиків, дипломатів – як українських, так і акредитованих в Україні представників іноземних держав, а також усіх, хто цікавиться проблемами розвитку міжнародних відносин.

У журналі передбачено друк ексклюзивних матеріалів, створених журналістами редакції та запрошеними авторами – тільки унікальні творчі праці, а також глибокі історичні дослідження, до яких мають залучатися високопрофесійні журналісти та науковці. Також до редакції входитимуть фахові редактори, перекладачі та фотожурналісти.

З огляду на те, що Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв» є офіційним представником нашої держави та має співпрацю з іноземними представництвами та дипломатичними установами, то як видавець журналу воно матиме можливість встановити

контакти з представниками дипломатичних відомств та отримувати ексклюзивні матеріали з «перших рук» – від представників посольств різних країн.

Статті на історичні, культурні теми, які розкривають національні традиції народів, написані послами різних країн і надруковані в журналі «Дипломатія без кордонів», будуть цікаві не тільки українському читачу, а й працівникам дипломатичних установ іноземних країн, акредитованих в Україні, та сприятимуть налагодженню добросусідських відносин між країнами.

Журнал має стати інформаційним спонсором культурних, просвітницьких заходів, які організовують в Україні, – таких як, наприклад, фольклорно-етнографічний фестиваль «Купальські роси», який проводять щорічно на свято Івана Купала в селі Немиринці, що на Житомирщині. Фестиваль традиційно збирає шанувальників української культури, побуту й традицій з усього світу.

Учасниками цього унікального театралізованого дійства можуть стати Надзвичайні й Повноважні Посли іноземних країн, працівники посольств, представники міжнародних організацій і державних інституцій – таких, як Міністерство культури та інформаційної політики України, Міністерство закордонних справ України, Міжнародний Трейд-клуб в Україні та інші.

Цікавими заходами для іноземних дипломатів можуть стати святкування днів українських міст, на яких вони будуть присутні як запрошені гості. Це дасть змогу іноземним дипломатам ознайомитися з культурою, традиціями та побутом українців. Одним із перших таких заходів може бути святкування дня народження міста-героя Одеси, з його особливим і неповторним колоритом – для іноземних гостей буде дуже пізнавальною зустріч із містом, де живуть представники майже всіх національностей, які є в Україні. Такі заходи дуже важливі для взаєморозуміння та зближення між українцями та представниками іноземних країн.

Співорганізатором та джерелом інформації таких культурно-просвітницьких проєктів має стати журнал «Дипломатія без кордонів», на шпальтах якого представники посольств та міжнародних організацій можуть ділитися своїми думками, як безпосередні учасники подій. А завдяки

професійній роботі фотожурналістів журнал зберігатиме гарні спогади у світлинах на своїх сторінках.

Ще одним напрямом культурно-просвітницької діяльності часопису «Дипломатія без кордонів» має стати інформаційне висвітлення щорічного новорічного благодійного ярмарку, який організовує Міжнародний жіночий клуб Києва напередодні Нового року за участю представників майже всіх акредитованих в Україні посольств, Міністерства закордонних справ, Міністерства культури, українських та іноземних приватних підприємств.

Усі кошти, зароблені на ярмарку, перераховують на рахунки дитячих будинків в Україні. Головними учасниками ярмарку є насамперед посольства та іноземні представництва. Кожний учасник ярмарку має свій майданчик, позначений національною символікою та прапорами, на якому працівники посольств, часто на чолі з послами, продають національну сувенірну продукцію, вироби з текстилю, продукти та напої, створені в країнах, які вони представляють. Крім готових виробів, майже кожне посольство має на цьому заході своє міні-кафе, де працівники дипломатичних установ пригощають відвідувачів, гостей та своїх колег з інших країн напоями, кулінарними та кондитерськими виробами національної кухні.

Крім торгівлі, на ярмарку також проходить фестиваль художніх колективів, на якому можна побачити та почути національні танці й пісні різних народів. Кожного учасника ярмарку протягом цього дійства охоплює неповторне відчуття єднання різних народів і культур. Головним інформаційним спонсором цього благодійного заходу повинен стати журнал «Дипломатія без кордонів» як культурно-просвітницький проєкт, який на своїх сторінках зможе об'єднати громадян багатьох країн і закласти підґрунтя для дружби та добросусідських відносин між різними країнами.

Отже, журнал «Дипломатія без кордонів» приділяє велику увагу напряму культурної дипломатії для створення позитивного іміджу України через інформаційний вплив на співробітників дипломатичних представництв іноземних держав.

2.3. Тематичне наповнення та дизайн журналу

Оскільки цільова аудиторія журналу «Дипломатія без кордонів» – це дипломати, керівники та співробітники іноземних представництв, політики, працівники профільних міністерств і просто читачі, які цікавляться політичними процесами, що відбуваються в Україні та світі, тематичне наповнення має відповідати запитам, смакам та побажанням аудиторії.

Жанрове наповнення видання буде таке: інформаційні матеріали (репортаж, інтерв'ю), художньо-публіцистичні (есе, які представляють авторські враження про події та явища, роздуми щодо тих чи інших проблем), аналітичні статті та коментарі. Отже, до інформаційних жанрів належать ті, у яких домінує повідомлення новин; до аналітичних жанрів – ті, у яких домінує вивчення, аналіз і коментування фактів [13, с. 5].

Структура часопису «Дипломатія без кордонів» складатиметься з таких рубрик:

1. «Події» – головна рубрика, у якій буде висвітлено події та заходи квартального періоду (форуми, презентації, зустрічі тощо). Поділитись особистим поглядом на міждержавні відносини, дати коментар щодо актуальних подій, висловити офіційну позицію держави — усе це можна зробити на сторінках журналу.

2. «Культурна дипломатія». У цій рубриці буде висвітлено значущі для України та світової спільноти культурні заходи, як-от, наприклад, святкування ювілеїв видатних українців, що зробили вагомий внесок у розвиток культури, науки і спорту.

3. «Дипломатичні хроніки» міститимуть інформацію про презентаційні заходи дипломатичних представництв різних країн. Зокрема, дипломатичні прийняття, які проводять посли з нагоди національних свят, чи заходи, спрямовані на залучення українських бізнесів до тісніших контактів із бізнесами країн, інтереси яких представляють акредитовані в Україні посольства.

4. У рубриці «До витоків історії» дипломатів і зарубіжних гостей ознайомлюватимуть із давньою історією України та її столиці. У межах цієї

рубрики, зокрема, оприлюднюватимуть інформацію про історичні пам'ятки, що внесені до Списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО, як-от Софія Київська, а також історії будівель, пам'яток архітектури.

5. «Подорожі Україною» – рубрика, яка вміщуватиме ілюстровані багатим фотоматеріалом звіти про участь співробітників іноземних представництв в автобусних та пішохідних екскурсіях Україною та її окремими містами. На цих екскурсіях дипломати мають можливість особисто ознайомитися з давньою та новітньою історією нашої країни.

6. Рубрику «Жіноче обличчя дипломатії» присвячено жінкам-дипломатам та їхній ролі в розвитку української дипломатії. А також дружинам дипломатів і тій ролі, яку вони відіграють у сучасних умовах роботи українських представництв за кордоном.

7. «Спортивна дипломатія» – рубрика, у якій висвітлюватимуть спортивні змагання за участю представників дипломатичної служби та подаватимуть інформацію про видатних спортсменів, які своїми досягненнями сприяють зміцненню позитивного іміджу України на міжнародному рівні.

8. Важливою для наповнення журналу має стати рубрика «Видатні українці», присвячена біографіям наших співгромадян, які проживали за кордоном та зробили великий внесок у розвиток світової культури й науки. Це Ігор Сікорський, Казимир Малевич, Серж Лифар, Василь Сліпак та інші.

9. У межах рубрики «Очевидці» різноманітні лідери думок і метри дипломатії діляться своїм досвідом, своєю оцінкою сучасних подій та своїми життєвими історіями. Автори цієї рубрики – безпосередні учасники чи очевидці визначних подій. Цю рубрику наповнюватимуть розповіді людей, які творили і творять сучасну історію.

Видання матиме 9 рубрик та перший номер планується обсягом до 100 сторінок. Формат видання – А4, з якісним кольоровим друком. Кожну статтю, надруковану в журналі, буде проілюстровано якісними фотографіями. Світлина – невіддільна та надважлива частина цього видання. Якість друку та світлин має

бути на найвищому рівні, та викликати зацікавленість читача, навіть якщо він не читатиме текст, а тільки гортатиме сторінки.

Шрифт, яким має друкуватися текст, поряд з ілюстраціями і фотографіями, є важливою складовою частиною графічного дизайну. У нашому журналі передбачено використання декількох варіантів шрифтів – «Open Sans», «Lora», «Fira Sans», «Pt Sans», «Pt Serif», «Montserrat». Від самого тематичного оформлення матеріалу залежить насиченість шрифту, кольорове рішення (світлий, жирний або напівжирний), розмір (кегель), нахил шрифту (прямий або курсив), а також буквений інтервал. На шпальтах журналу мають публікуватися матеріали українською та англійською мовами. Передбачено двоколонкову верстку: ліворуч текст українською мовою, праворуч – переклад англійською.

Дизайн-макет видання «Дипломатія без кордонів» має бути лаконічним, витриманим та структурно послідовним. Назву журналу виконано в одному дизайнерському рішенні – назва-логотип, яка розміщена згори обкладинки. Оскільки журнал двомовний, то переклад назви-логотипу також передбачено розміщувати на обкладинці, поряд з українською назвою, але меншим кеглем. Обкладинка кожного випуску журналу має бути актуальною на час видання та відображати подію, яка відбулася впродовж квартального періоду. Це може бути групове фото з якоїсь подорожі учасників заходу чи графічна ілюстрація, створена відповідно до наповнення випуску. Головний матеріал номеру анонсовано на середній частині обкладинки, хедлайн набрано великими літерами.

Отже, стиль, візуальне сприйняття, що асоціюється з характерними графічними характеристиками, тематичне наповнення журналу та дизайнерські рішення мають бути унікальні та викликати в читача стійкі асоціації з виданням.

2.4. Цільова аудиторія видання та способи його просування

Головною запорукою існування та успішного розвитку друкованого видання є вибір цільової аудиторії. З урахуванням інтересів читацької аудиторії, її зацікавленості розробляється концепція журналу. Наслідування стилю означає

підтримку довіри читача через змістове наповнення; оформлення, зручне в користуванні; дотримання традицій; постійність рубрик, що друкуються в журналі, чітку відповідність змісту та оформлення потребам цільової читацької аудиторії.

Отже, цільова аудиторія часопису «Дипломатія без кордонів» – це дипломати, політики, науковці, бізнесмени, громадські діячі та студенти вишів, які вивчають основи дипломатичної діяльності. Мета редакції цього часопису, створити якісне та унікальне видання, яке буде науковим, пізнавальним та корисним для широкого загалу читачів, яке стане майданчиком для спілкування та обміну думок між представниками дипломатичних кіл, політиками й науковцями, для всіх, кого цікавлять проблеми міжнародних відносин та слугуватимуть додатковим каналом комунікацій для офіційних представників держави на міжнародному рівні.

Журнал має відповідати всім вимогам цільової аудиторії, кожен читач, може, знайти нову та корисну для себе інформацію, саме ту особливу рубрику, чи саме ту особливу публікацію, яку потребує.

Особливість цільової аудиторії видання полягає в тому, що його читачами та дописувачами є дипломати різних країн, тому редакції журналу, потрібно опанувати знання історії взаємних відносин не тільки між Україною та іншими державами, а й історію взаємних відносин між країнами, посольства яких акредитовані в нашій країні, а також правила поведінки та дипломатичного етикету. Кожен співробітник журналу, журналіст, перекладач, фотожурналіст має чітко розуміти, що він є не тільки представником редакції, а й представником держави.

Стратегія просування має значення для розуміння мети спеціалізованого, ілюстрованого видання та шляхів її реалізації. Головна мета поширення журналу «Дипломатія без кордонів» просвітницька діяльність спрямована на просування принципів культурної дипломатії для створення позитивного іміджу України через інформаційний вплив на співробітників дипломатичних представництв іноземних держав.

З огляду на те, що видавцем журналу має стати Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв», основною сферою діяльності, якого є господарська діяльність із забезпечення сервісного обслуговування дипломатичних служб та іноземних представництв, то видання має виконувати також рекламні функції, популяризувати ДП «ГДП», як надійного і стабільного партнера, який є «містком» між дипломатичними установами та державними органами влади й завжди допоможе вирішити питання пов'язані з технічним обслуговуванням будівель, наданням комунальних послуг та з організацією культурного дозвілля працівників посольств. Тому частину витрат, пов'язаних із видавництвом журналу має взяти на себе підприємство, як спонсор та, як об'єкт господарської діяльності, що отримує прибуток від реклами своїх послуг на сторінках видання.

Іншим важливим джерелом фінансування видавничої діяльності має стати надходження від реалізації журналу, тобто реалізація частини тиражу журналу та одержання для власника прибутку і, як результат – збільшення обсягу тиражу.

Тактикою розповсюдження видання вважається сукупність методів такого поширення та формулювання до цієї будови структури журналу.

Сьогодні популярним є використання чотирьох головних способів поширення періодичних видань:

- за передплатою;
- продаж друкованих видань у роздріб;
- оптова реалізація тиражу;
- безоплатна реалізація продукції внаслідок розміщення замовних матеріалів або рекламних оголошень.

Кожен із подібних способів має певні власні аспекти, плюси та мінуси.

Всупереч безсумнівним відмінностям за конфігурацією та змістом спеціалізованих журналів, у них є одна спільна властивість – труднощі із розповсюдженням.

Основними способами розповсюдження журналу «Дипломатія без кордонів» мають стати:

- спеціальні поштові скриньки, створені для листування та передачі пошти для дипломатичних представництв іноземних держав, акредитованих в Україні;
- інформаційне представництво Торгово-промислової палати України;
- учасники Міжнародного Трейд- клубу;
- на міжнародних конференціях, бізнес та інвестиційних форумах, інших міжнародних економічних заходах за участю іноземних дипломатів;
- презентація видання учасникам культурних, спортивних та інших заходів, які проходять за участю ДП «ГДП»;
- бібліотеки вищих закладів освіти, які мають у своїй структурі факультети з міжнародних відносин;
- за передплатою.

Отже, потрібно розуміти, що будь-який спеціалізований журнал – це насамперед, комерційний товар. Товар своєрідний, інтелектуальний, пізнавальний, призначений на широкий, але не на масовий споживчий ринок читальних послуг, тому планування видавничої справи повинно плануватися з урахуванням законів, які панують у сучасній торгівлі.

Спеціалізований, ілюстрований журнал має виглядати поважно: обкладинка, якість паперу, друк, графічне оформлення – усе не поступатись «глянцевим» виданням і відповідати сучасним вимогам. Журнал має бути таким, щоб анонівному споживачу самому захотілося взяти його до рук, погортати сторінки, а вже потім прочитати, що в ньому написано.

Висновки до розділу 2

У прогресивну інформаційну епоху, журнал є одним із засобів донесення певних ідей, думок до суспільства, це потужний інструмент впливу на громадську думку, а відтак на суспільні трансформації.

Мета редакції журналу «Дипломатія без кордонів» – створити якісне та унікальне видання, яке буде науковим, пізнавальним та корисним для широкого загалу читачів, зокрема, для дипломатів, політиків, науковців, бізнесменів та громадських діячів. Видання, яке допоможе читачу краще пізнати світ, культуру

інших народів, та закладе внутрішній фундамент для взаєморозуміння, для пошуку спільних ціннісних основ, взаємної поваги, солідарності, які зі свого боку і є базою для культурної дипломатії, основою для побудови конструктивного, міжнародного діалогу в демократичний спосіб.

Редакційна політика журналу «Дипломатія без кордонів» має бути спрямована насамперед на просвітництво й популяризацію України, як надійного і стабільного партнера. Видання «Дипломатія без кордонів» має стати «відчиненим вікном» до нашої країни для дипломатів та іноземних громадян, яке допоможе скласти уявлення про історію, культуру народів та етносів, які проживають на території України, а також допоможе нашим громадянам краще пізнати історію та культуру народів світу.

Підтвердженням цих прагнень редакції є тематичне наповнення журналу: «Події», «Культурна дипломатія», «Дипломатичні хроніки», «До витоків історії», «Подорожі Україною», «Жіноче обличчя дипломатії», «Спортивна дипломатія», «Видатні українці», та «Очевидці».

«Дипломатія без кордонів» – це посередник між Україною та світом через дипломатичні представництва, акредитовані в нашій країні й це головна функція видання.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши друковані засоби масової інформації та видавничої діяльності УНР та ЗУНР у першому розділі нашої роботи, доходимо до висновку, що друковані засоби масової інформації та видавнича діяльність урядових організацій та українських громадських діячів у європейських країнах, мали великий вплив на формування світогляду європейської спільноти, на державотворчий процес українців і їхні прагнення до свободи та бажання жити у вільній, незалежній Україні, на співпрацю українських і західноєвропейських «лідерів думок» у різних сферах життєдіяльності: дипломатичній, політичній, фінансовій – упродовж періоду національно-визвольних змагань початку ХХ століття.

У цьому контексті треба зауважити, що головними темами редакційних матеріалів, які друкувалися на сторінках різних видань того часу, було висвітлення зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності уряду УНР, зокрема, зовнішніх зносин із ключовими західноєвропейськими державами, діяльності спеціальних українських дипломатичних та торгово-економічних місій у різних європейських країнах, зовнішньоекономічній діяльності, перебування місій іноземних держав в Україні та дипломатичній діяльності представників УНР та ЗУНР, оприлюднювалися офіційні дипломатичні документи.

Велике значення редакція надавала друку матеріалів із діяльності закордонних українських громадських організацій, спрямовані на підтримання незалежності та територіальної цілісності УНР і ЗУНР. Суттєве місце в редакційній політиці видань відводилося висвітленню економічного розвитку України, зокрема, надавався історичний екскурс, аналізувався тогочасний стан та прогнозувалися перспективи української економіки.

Велике значення друковані видання надають розвитку культурних відносин, тому на сторінках деяких видань постійно друкувалися художні твори Тараса Шевченка, Лесі Українки та інших видатних українських письменників.

На основі проведеного аналізу ми можемо стверджувати, що пресова діяльність українських урядів та дипломатичних місій на початку 20-х років минулого століття були першими паростками публічної дипломатії.

Після поразки національно-визвольних змагань українців за незалежність, на початку 20-х років ХХ століття, роль лідера в боротьбі за вільну та незалежну Україну взяла на себе українська діаспора в країнах західної Європи та Північної Америки, до якої належать представники другої та третьої хвиль емігрантських переселень українців. У всіх країнах західного світу, куди переселялися українці, з'являлися друковані видання, які ставали досить важливою сполучною ланкою в духовно-релігійному, громадському та організаційному житті української діаспори. Умовно ці видання навіть складно назвати газетами в повному розумінні, а радше «листками» на одну чи кілька сторінок.

Їхньою головною метою було інформування емігрантів про події в Україні, підтримка зв'язку зі своєю етнічною батьківщиною та збереження національної ідентичності, а також інформувати іншомовне населення країн про найважливіші етапи становлення в житті діаспори, контактувати з тим середовищем, частиною якого вони стали. Значно пізніше, у другій половині ХХ століття, з'являються друковані видання, такі як журнал «The Ukrainian Review». Це англomовний часопис українців, що виходив у Лондоні в другій половині ХХ ст., упродовж майже 40 років і призначався для іноземного читача.

Важливість впливу й ролі засобів масової інформації, зокрема преси, на утвердження держави Україна й української спільноти у світі, важко переоцінити, і вони залишаються актуальним ще з часів перших еміграційних процесів і дотепер. Саме друковане слово допомагало українській діаспорі зберігати відчуття причетності до важливих історичних подій і сформуванню етнічну спільноту поза межами України.

Дослідження дипломатичної преси незалежної України показує, що в цей період друковані видання отримали зовсім інше спрямування – висвітлення питань зовнішньої політики України, зовнішньоекономічних зв'язків, проблем розвитку міжнародних відносин і світової економіки, суспільно-політичного й духовного життя України, її діяльності в міжнародних організаціях.

Головним завданням друкованих дипломатичних видань стала побудова діалогу та взаєморозуміння між державами на основі спільної культури, історії українського та європейських народів. Журнали стали каналом комунікацій для офіційних представників із метою висвітлення зовнішньополітичної діяльності українських відомств, а також доступного й оперативного інформування про найважливіші події, здобутки та прагнення Української держави.

До недоліків друкованих дипломатичних видань треба зарахувати досить короткий перелік журналів, які публікують матеріали, пов'язані з дипломатичною діяльністю, а також їх тематичне наповнення тому, що основні теми їхніх публікацій пов'язані з класичною, традиційною дипломатією й зовсім мало уваги приділяється публічній дипломатії.

Щоб заповнити прогалину в інформаційному просторі – відсутність друкованого видання, яке висвітлює теми культурної дипломатії, показує діяльність українських і іноземних дипломатичних установ із середини, здійснена розробка журналу «Дипломатія без кордонів». Головна увага редакції нового видання має бути зосереджена на публікаціях, пов'язаних із розвитком культурної дипломатії для створення позитивного іміджу України через інформаційний вплив на співробітників дипломатичних представництв іноземних держав. Журнал «Дипломатія без кордонів» має стати додатковим каналом комунікацій для офіційних представників держави на міжнародному рівні.

Треба наголосити, що працюючи з таким потужним інструментом впливу, редакторська колегія журналу має бути уважною й обережною, завжди думати про те, які цінності, з якою метою, у якій формі вони транслиують через журнал і як вони сприймаються у світі.

Ця дипломна робота має стати поштовхом для державних інституцій, до створення друкованих видань, які стануть новим кроком у розвитку культурної дипломатії і сприятимуть успішному розвитку взаємних, добросусідських відносин між країнами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березюк Т., Давиденко О., Железняк М., Журило Л., Савченко О., Пилипчук Р., Фещенко Н., Шушківський А. Періодичні видання 20-го століття бібліотеки НТШ. *Енциклопедичний вісник України*. Частина 2-3. Київ, 2011. 96 с.
2. Богуславський О. В. Інформаційно-пресова діяльність Центральної Ради та українських урядів 1917-1920 рр. Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2003. 236 с.
3. Богуславський О. В. Преса міжвоєнної української еміграції і боротьба за незалежність України: Монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2008. 452 с.
4. Блавацький С. Періодика українських пресових бюро Європи романо-германськими мовами доби національно-визвольних змагань. *Українська періодика: історія і сучасність*: доп. та повідомл. одинадцятої Всеукраїнської наук.-теорет. конф. (м. Львів, 29-30 листопада 2013 р.). Львів: ЛННБ України, 2013. С. 39. С. 42-43. С. 104-119. С. 33-50.
5. Блавацький С. Р. Украинская русофильская франкоязычная пресса Франции (1919-1921 гг.). Тезисы XX Международной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов 2013» (г. Москва, 8-12 апреля 2013 г.). *Вестник Московского университета. Сер. 10, Журналистика*. Москва, 2013. 100 с.
6. Блавацький С. Українська франкомовна періодика Європи доби національно-визвольних змагань: ідентифікація, систематизація, класифікація. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2013. Вип. 3. С. 88-119.
7. Голядинець В., Алексеєнко Н. Значення англомовних видань України в міжкультурній комунікації. *СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ ЗМК У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: НОВА ВІЗІЯ*: матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (14 квітня 2021 р.) / від. ред. В. Д. Демченко, Дніпро: ДНУ імені О. Гончара, 2021. 134 с.

8. Денека О. І. Українська еміграційна преса у Франції 20-30-х рр. ХХ ст.: становлення, розвиток, проблематика: автореф. дис. канд. філол. наук. Львів, 2006. 18 с.
9. Животко А. Історія української преси. Мюнхен: Українській технічно-господарській інститут, 1989-90 рр. 334 с.
10. Іванець А. В. До питання про діяльність паризького Українського національного комітету (1919-1921 рр.). *Український історичний журнал*. Київ, 2010. № 5. С. 117-136.
11. Кириченко Р. С. Франкомовна україніка кінця ХVІІ початку ХХ ст. у бібліотечних колекціях України: походження, склад, зміст, історико-книгознавча реконструкція: автореф. дис. канд. іст. наук. Київ, 2005. 343 с.
12. Литвин Н. М. Діяльність дипломатії Західноукраїнської народної республіки у країнах західної Європи (1920-1923). *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. 2012. Вип. 4(1). С. 115-121.
13. Назаренко Г. Інформаційні жанри журналістики: навч. посіб. Київ: НАУ, 2009. 124 с.
14. Наріжний С. Українська еміграція: Культурна праця української еміграції 1919-1939: матеріали, зібрані С. Наріжним до частини другої. Київ: Видавництво імені О. Теліги, 1999. 272 с.
15. Пеленський Є. Ю. Ucraina в західно-європейських мовах вибрана бібліографія. *Записки наукового товариства ім. Шевченка*. Мюнхен: Видавництво Бистриця, 1948. Том CLVІІІ. 112 с.
16. Садов А. М. С. Грушевський і комітет незалежної України за матеріалами родинного фонду Грушевський (ЦДІАК, Ф. 1235). С. 697-724.
17. Тимошик М. Англomовні видання української діаспори як репрезентанти в Західному світі багатомільйонної бездержавної нації (на матеріалах Великої Британії). Міжнародна наук.-практ. конф. імідж і репутація (м. Київ, 20-21 берез. 2020 р.). Київ: Видавн. центр КНУКіМ, 2020. С. 16-29.

18. Тимошик М. Українська журналістика у Франції: історія і сучасність. Журналістика: наук. зб. К.: Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т журналістики, 2002. С. 139-149.

19. Тимошик М. Як чужинці пізнавали бездержавну Україну. Уроки діаспори для сучасних зденационалізованих «слуг народу» та їхніх прихильників. Газета «Слово Просвіти». Всеукраїнський культурологічний тижневик. Частина 32, 8-14 серпня 2019 р. С. 6-7.

20. Фесенко А. До питання української бібліографії за кордоном. Записки Наукового Товариства імені Шевченка. Торонто, 1969. Том 185. 111 с.

21. Saunders D. Britain and the Ukrainian Question (1912-1920). *Oxford University Press*. The English Historical Review, Vol. 103, No. 406. Longman Group UK Limited, 1988. pp. 40-68.

Електронні ресурси:

22. Блавацький С. Українська англomовна періодика Європи (1919-1923 pp.): транснаціональний компаративний аналіз. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Zb/NDI2014/JRN/PDF/5.pdf> (дата звернення 18.11.2021).

23. Журнал «Зовнішні справи». Історія журналу. URL: <https://uaforeignaffairs.com/uk/history> (дата звернення: 22.01.2022).

24. Київ дипломатичний. URL: <https://kyivdiplomatic.com/ua/> (дата звернення: 22.01.2022).

25. Модна дипломатія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F (дата звернення: 22.01.2022).

26. Про компанію. Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв». URL: https://gdip.com.ua/menus/view/pro_kompanyu_312 (дата звернення: 23.01.2022).

27. Сидоренко Н. Друковане слово як духовний сполучник (українські інформаційні бюлетені та листки на терені Великої Британії у ХХ столітті). URL: <https://ounuis.info/publications/487/drukowane-slovo-ia-dukhovnyi->

spoluchnyk-ukrainski-informatsiini-biuleteni-ta-lystky-na-tereni-velykoi-brytanii-ukhkh-stolitti.html (дата звернення 22.01.2022).

28. Тимошик М. Лондонський журнал «The Ukrainian Review» як промоутер у західному світі ідеї української державності. Український інформаційний простір. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/151683> (дата звернення: 22.01.2022).

29. Харчук С. Л. Дипломатична журнальна преса України як засіб популяризації позитивного іміджу держави на міжнародній арені. Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мелітополь, 24 листопада 2021 р.) /ТДАТУ: ред. кол. Ломейко О. П., Єременко О. А., Михайлов В. В [та ін.]. Частина 2. Мелітополь, 2021. С. 456-459.

URL:http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/zbirnyk-materialiv_chastyna-2.pdf (дата звернення: 24.01.2022).

30. The 1919-1921 Ukrainian Diplomatic Mission in London. European studies blog. URL:<https://blogs.bl.uk/european/2016/08/the-1919-1921-ukrainian-diplomatic-mission-in-london.html?fbclid=IwAR3MZXTkdS6jFbwYUZPeBsIZNBIRIp43IvYKhLR3taiHcL0ghD0bSdj-45I> (дата звернення: 22.01.2022).

31. «The Ukraine». Українці в Сполученому Королівстві. Інтернет-енциклопедія. URL: <http://www.ukrainiansintheuk.info/ukr/04/theukraine-u.htm> (дата звернення: 22.01.2022).

32. The Ukrainian Review. URL: <https://ounuis.info/library/journals/595/the-ukrainian-review.html> (дата звернення 22.01.2022).